

Kulturhistorisk konsekvensanalys Kv. Snäcken 8, Stockholm

2016-06-27

Kulturhistorisk konsekvensanalys, Kv. Snäckan 8, Stockholm
2016-06-27

Analys utförd av Nyréns Arkitektkontor genom Marcus Ångeby och Urban Nilsson 2014
av förslag framtaget av dåvarande fastighetsägaren Alecta Fastighetsutveckling AB.
Analys reviderad 2016-06-27 i samband med att nya ägaren Skanska
modifierat det tidigare förslaget.

Beställare:
Skanska genom Anna Galli och Joel Ambré

Omslagsbild:
Överst, Tegelbacken och kv. Snäckan sett från Riddarholmen
Nederst, närbild på kv. Snäckan 7 (t.v. i bild) och kv. Snäckan 8 (t.h. i bild)

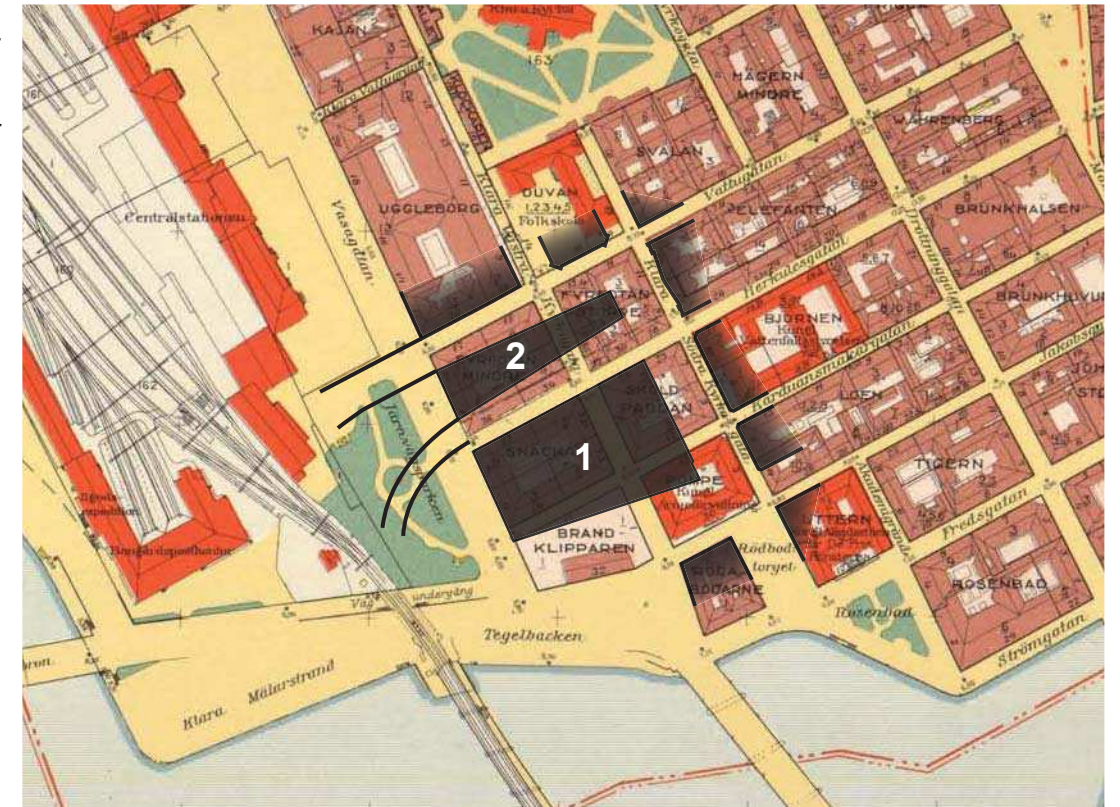
Illustrationerna av nybyggnadsförslaget är framtagna av BAU arkitekter.
Vyerna är fotograferade av Stadsbyggnadskontoret.
Siluettillustrationerna i gråskala är framtagna av Nyréns.

Innehåll

Inledning	4
Metod.....	5
 Riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården	6
Analys av riksintresset	6
Riksintresse för kulturmiljövården.....	6
Läsanvisning.....	6
 Analys av förslaget påverkan på stadsrummet sett på distans	9
Vy från Söder Mälarstrand.....	11
 Analys av förslaget påverkan på det nära stadsrummet	15
Vy från Stadshusparken.....	17
Vy från Vasabron.....	21
Vy från Kanslikajen.....	25
Vy från Riddarholmsbron.....	29
 Sammanfattning och resultat: förslaget påverkan på riksintresset	32
 Analys av förslaget påverkan på kvartersnivå	35
Vy längs Herkulesgatan.....	37
Vy från Jakobsgatan.....	41

Inledning

Illustration hämtad från det antikvariska planeringsunderlaget (2014-06-03). Dagens kvarteret Snäckan (1) och kvarteret Fyrfotan (2) har lagts på en karta från 1938-40. Illustrationen visar även dagens omgivande gaturum i svart. Svarta linjer markerar vägbroarna som ansluter till Vattugatan och Herkulesgatan från väster.

Historisk bakgrund: Kv. Snäckan ingår som en del i kvartersbebyggelsen på sydvästra Norrmalm, ett område som planlades på 1600-talet med fortsatta regleringar och utflyttning av strandlinjen under 1700-talet. På 1800-talet fortsatte utfyllningarna väster om Vasagatan och ytor tillskapades för Klaragasverket och Centralstationen med bangårdar. Vasabron till Tegelbacken byggdes på 1870-talet och Centralbron på 1960-talet. På 1960- och 70-talen slogs fyra mindre kvarter samman till storkvarteret Snäckan. Därmed försvann Klara västra kyrkogatas mynning i Tegelbacken.

Storkvarteret delades in i två fastigheter. Hotel Sheraton uppfördes på den västra fastigheten (kv. Snäckan 7) och ett kontorshus på den östra (kv. Snäckan 8). Samtidigt breddades Tegelbacken och omgivande gator. Norr om kv. Snäckan slogs två mindre kvarter samman till kv. Fyrfotan. Herkulesgatan och Vattugatan höjdes och kom att anslutas till Klaratunneln. En gångväg benämnd Tysta Mariegången ordnades genom kv. Snäckan 7, under Herkulesgatan, kv. Fyrfotan och Vattugatan, i Klara västra kyrkogatas tidigare sträckning.

Planerad utveckling av kv. Snäckan 8: Kv. Snäckan 8 ägs av Skanska som planerar en rivning av det befintliga kontorshuset och nybyggnad av

ett nytt kontorshus, delvis med kommersiella ytor. För arkitektuppdraget har Skanska anlitat BAU Arkitekter. På begäran av Stadsbyggnadskontoret och på uppdrag av Skanska har Nyréns Arkitektkontor tagit fram föreliggande konsekvensanalys av nybyggnadsförslaget inför den kommande samrådsprocessen.

Förutsättningar: Stockholms innerstad är ett riksintresse för kulturmiljövården tillsammans med Djurgården. Det innebär att området ska skyddas från påtaglig skada. En officiell beskrivning är framtagen för riksintresset, vilken finns att läsa på nästa uppslag. Här nämns bland annat stadsfronten, i vilken kv. Snäckan ingår som del.

Kv. Snäckan 8 är grönklassad i Stockholms stadsmuseums kulturhistoriska klassificering, vilket innebär att fastigheten bedöms vara särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt. Grannfastigheten kv. Snäckan 7 (Hotel Sheraton) är blåklassad och bedöms var synnerligen kulturhistoriskt värdefull.

För ingående historik, nulägesbeskrivning och kulturhistoriskt värde se *Antikvariskt planunderlag inför samråd, Kv. Snäckan 8, 2014-06-03*.

Konsekvensanalysens uppbyggnad:

Konsekvensanalysen inleds med riksintressets officiella beskrivning. Textavsnitt relevanta för de fem inledande vyerna i konsekvensanalysen har här markerats med blå text. För varje av dessa vyer (visar kv. Snäckan på distans och i det nära stadsrummet) följer sedan en bredare beskrivning av nuläget. Därefter kommenteras de blåmarkerade textavsnitten genom noter. De noter/kommentarer som är särskilt relevanta för förslagets påverkan på vyn markeras (röd rektangel) och fungerar sedan som avgränsning för konsekvensbeskrivningen som följer. Därefter, på sid. 32, finns en sammanfattning och ett resultat avseende förslagets påverkan på riksintresset.

Syftet med konsekvensanalysens uppbyggnad är att säkra att riksintresset så långt möjligt utgör ram för bedömningen av förslagets påverkan. Den bredare beskrivningen av nuläget och kommentarerna på riksintressets textavsnitt syftar till att underbygga resonemangen i bedömningstexterna.

De vyer som är fotograferade på kvartersnivå utvärderas för sig på sid. 35-45. Detta för att förslaget här endast förmodas resultera i en lokal påverkan.

Siluettilustrationer: I anslutning till varje fotograferad vy finns en förenkling av densamma som syftar till att underlätta tolkningen av stadens skiktning och siluett. På illustrationerna markeras framträdande vattenrum, byggnader mm.

För layout, siluettilustrationer, analyser och bedömningar svarar:

Marcus Ångeby, byggnadsantikvarie
(certifierad sakkunnig kulturvården, kvalificerad behörighet KUL2)

Urban Nilsson, byggnadsantikvarie
(certifierad sakkunnig kulturvården, kvalificerad behörighet KUL2)

Rapporten läses dubbelsidigt i liggande A3.

Förutsättningar

Beskrivning av vyer

Officiell riksintressebeskrivning

Modell av förslag inlagd i vyer

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag

Analys av riksintresse

Applicering av riksintresset på vyer. De delar av riksintressebeskrivningen illustreras av vyerna markeras med blå text. Markerad text ges noter som hänvisar till vy

Utdragen från riksintressebeskrivningen kommenteras under respektive vy. Noter/utdrag som särskilt berörs av förslaget markeras med röd rektangel för senare konsekvensbedömning

Analys av förslaget påverkan på utvalda noter/utdrag, d.v.s. det mest väsentliga av förslaget påverkan på riksintresset i vyn

Resultat/sammanfattning

Förslagets påverkan på riksintresset

Vyerna och nulägesanalysen av dessa, den officiella riksintressebeskrivningen, modellen med förslaget (inlagd i vyer) och det tidigare framtagna kulturhistoriska kunskapsunderlaget (Antikvariskt planunderlag inför samråd, Kv. Snäckan 8, 2014-06-03) bildar utgångspunkter i konsekvensanalysen. Utifrån dessa analyseras riksintresset. Det görs genom att de textavsnitt i riksintressebeskrivningen som är relevanta för vyerna markeras (blå text). Textavsnitten kommenteras sedan i noter under respektive vy.

Noter/kommentarer av särskild relevans, sett utifrån förslaget påverkan, väljs sedan ut och markeras (röd rektangel). Urvalet utgör ramen/avgränsningen för de bedömningstexter av förslaget som sedan följer. Bedömningarna av påverkan sammanfattas till sist i ett resultat.

Se även Konsekvensanalysens uppbyggnad på motsatt sida.

Riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården

Analys av riksintresset

Ett huvudsyfte med föreliggande konsekvensanalys är att tillhandahålla ett antikvariskt planeringsunderlag utifrån vilket riksintresset kan skyddas mot påtaglig skada. Analysen sker utifrån riksintressebeskrivningen till höger, vilken appliceras på de utvalda vyerna genom blå textmarkering, noter och kommentarer under respektive vy. Se även inledningen och metodbeskrivning ovan.

Riksintresse för kulturmiljövården

Kulturmiljöenheten vid Länsstyrelsen i Stockholms län är den myndighet som bevakar att miljöbalken efterlevs med avseende på Riksintresse för kulturmiljövården – 3 kap. 6 § miljöbalken.

"Mark och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön".

Länsstyrelsen är remissinstans då länets kommuner tar fram nya detalplaner inom riksintresseområden.

På denna och nästa sida följer den officiella beskrivningen av riksintresset daterad 1997-08-18. Beskrivningen ingår i en redovisning av Stockholms läns alla riksintressen och publicerades på Riksantikvarieämbetets hemsida 2009-09-09.

Läsanvisning

Utgångspunkten är riksintressebeskrivningen på följande sida. Varje utvald vy betraktas och relevanta textavsnitt/aspekter som beskriver riksintressanta företeelser lyfts fram med blå textmarkering och kommenteras under rubrik som är kopplad till respektive vy, exempelvis "Vy från Vasabron". Kommentarer kopplar till texten med hjälp av en not – exempelvis betyder SÖ3 vy från Söder Mälarstrand.

Förklaring:
SÖ – Söder Mälarstrand
ST – Stadshusparken
VA – Vasabron
KA – Kanslikajen
RI – Riddarholmsbron

Uttryck för riksintresset, officiell beskrivning

Stockholms innerstad med Djurgården

Storstadsmiljö, präglad av funktionen som landets politiska och administrativa centrum sedan medeltiden **SÖ1, ST1, VA1, KA1, RI1** och de mycket speciella topografiska och kommunikationsmässiga förutsättningarna för handel, samfärdsl och försvar. Utvecklingen inom stadsplane- och byggnadskonsten har fått särskilt tydliga uttryck med alla epoker från medeltiden till nutid väl representerade. **SÖ2, ST2, VA2, KA2, RI2** Residens-, domkyrko- och universitetsstad samt viktig sjöfarts- och industristad.

Uttryck för riksintresset:

Uttryck för funktionen som huvudstad och förvaltningsstad alltsedan medeltiden, men särskilt från 1600-talet och framåt. Kungliga miljöer, byggnader för rikets och länets förvaltning, kulturinstitutioner och annan bebyggelse som sammanhänger med funktionerna som huvudstad och länsstad. **SÖ3, ST3, VA3, KA3, RI3** Den medeltida storstaden med tät stenbebyggelse. Staden mellan broarna, "Gamla Stan" som i gatunät och bebyggelse främst speglar Stockholms uppkomst och utvecklingen under olika skeden av medeltiden och 1500-talet, med den äldsta delens planmönster av stora oregelbundna kvarter innanför långgatorna och den senare medeltidens karaktäristiska "revbensmönster" med små smala gränder ner till vattnet. Kyrkorna och de många husen med medeltida murverk, gaturummens

SÖ – Söder Mälarstrand

ST – Stadshusparken

och torgens karaktär. Bevarade rester av det äldsta gatunätet på Södermalm. Kyrkor på malmarna, som genom läge, namn och till en del murverk bevarar minnet av medeltidens och 1500-talets stad. [1600-talets starkt expansiva stad, med stadsplanestruktur, de offentliga rummen och bebyggelsen.](#) [SÖ4, ST4, VA4, KA4, RI4](#) Gamla Stans yttre "årsring", med Skeppsbroraden, Nygatskvarteren och slottsområdet. Riddarholmen och Blasieholmen. [SÖ5, ST5](#) Det stora reglerings- och utbyggnadsområdet på malmarna, med planstruktur, kyrkor, offentliga byggnader och bostäder. [SÖ6, ST6, VA5, KA5, RI5](#) Den förindustriella stadens spridning av verksamheter och sociala skiktning i boendet. [Områden med stenhus från 1600-, 1700- och första delen av 1800-talet, både för aristokratin, den nya klassen av rika borgare och för ett lägre borgerligt skikt - stadspalats, malmgårdar, borgargårdar samt även äldre parker och inslag av grönska.](#) [KA6](#) De lägre samhällsklassernas småskaliga tråhus i stadens dåvarande ytterkanter och otillgängliga delar. Det sena 1800-talets stadsbyggande med esplanadsystemet och gator av olika bredd och karaktär, och byggnader i bestämda hushöjder. Villastaden, nya typer av offentliga byggnader, folkrörelsebyggnader och -miljöer, kommunaltekniska anläggningar och parker. Genombrottsgator och områden planlagda som "ny stadsdel" i enlighet med 1874 års byggnadsstadga. [Den tätta och enhetliga stenstadsbebyggelsen. 1900-talets stadsbyggande och bebyggelseutveckling.](#) [SÖ7, ST7, VA6,](#)

[KA7, RI6](#) Lärkstaden, Diplomatstaden, Birkastan, Röda Bergen, Kungsgatan och andra miljöer som återspeglar stadsplanering och bebyggelseutvecklingen under århundradets inledande årtionden. Terränganpassade planer, storgårdskvarter, men även fullföljandet av den äldre rutnätsstaden. Parkanläggningar och grönska, innerstadens koloniträdgårdar. [Uttryck för det moderna välfärdssamhället och dess stadsbyggande, så som Gärdet, Slussen och Hötorgscity.](#) [SÖ8, ST8, VA7, KA8, RI7](#) Smalhusområdet Abessinien i Hjorthagen. Sjöfarts-, handels- och industristaden. Hamnanläggningar från skilda tider och byggnader som hör ihop med flottan och sjöfarten. Skeppsholmen och Kastellholmen, delar av Djurgården, Beckholmen. [Kontor, bankpalats, försäkringsbolag, varuhus och andra handels och näringslivets byggnader.](#) [SÖ9, ST9, VA8, KA9, RI8](#) Industrimiljöer som speglar Stockholms betydelse som industristad alltsedan 1600-talet, bland annat Barnängen, Kungliga Myntet, Ludvigsberg, Almgrens sidenväveri och de många bryggerierna. Det vetenskapliga, intellektuella och religiösa livets byggnader och miljöer. Observatoriet, den gamla tekniska högskolan och byggnader och miljöer som hör samman med det gamla universitetsområdet. [Byggnader för akademier och lärda samfund.](#) [SÖ10, VA9, KA10](#) Bibliotek, utställningslokaler och de många museerna. Institutionsbältet på Norra Djurgården. Bergianska trädgården. Nöjetslivets, samvarons och rekreationslivets byggnader och miljöer.

Teatrar och konsertsalar, Gröna Lunds tivoli och andra nöjesetablissemang. Anrika restauranger och värdshus, ordenshus och lokaler för olika sällskap, [Skansen, Färfången, idrottsanläggningar, parker och flanörstråk.](#) [KA11](#) Djurgårdens bebyggelse och rekreationslandskap, med rötter i 1600-talets kungliga jaktpark. Utvårdshus, slott och villor med omgivande parker från 1600- och 1700-talen och senare. [Andra Stockholmska särdrag som anpassningen till naturen, fronten mot vattenrummen och Stockholms inlopp, både från Saltsjön och Mälaren.](#) [SÖ11, ST10, KA12, RI9](#) Vyerna från viktiga utsiktspunkter, blickfång, kontakten med vattnet. [SÖ12, ST11, KA13](#) De tydligt avläsbara "årsringarna" i stadsväxten. Stenstadens tydliga yttre gräns. [Stadssiluetten med den begränsade hushöjden där i stort sett bara kyrktornen och offentliga byggnader tillåts höja sig över mängden.](#) [SÖ13, ST12, VA10, KA14, RI10](#) Byggnader och miljöer med anknytning till konstnärliga verk och historiska personer.

VA – Vasabron

KA – Kanslikajen

RI – Riddarholmsbron

Analys av förslagets påverkan på stadsrummet sett på distans

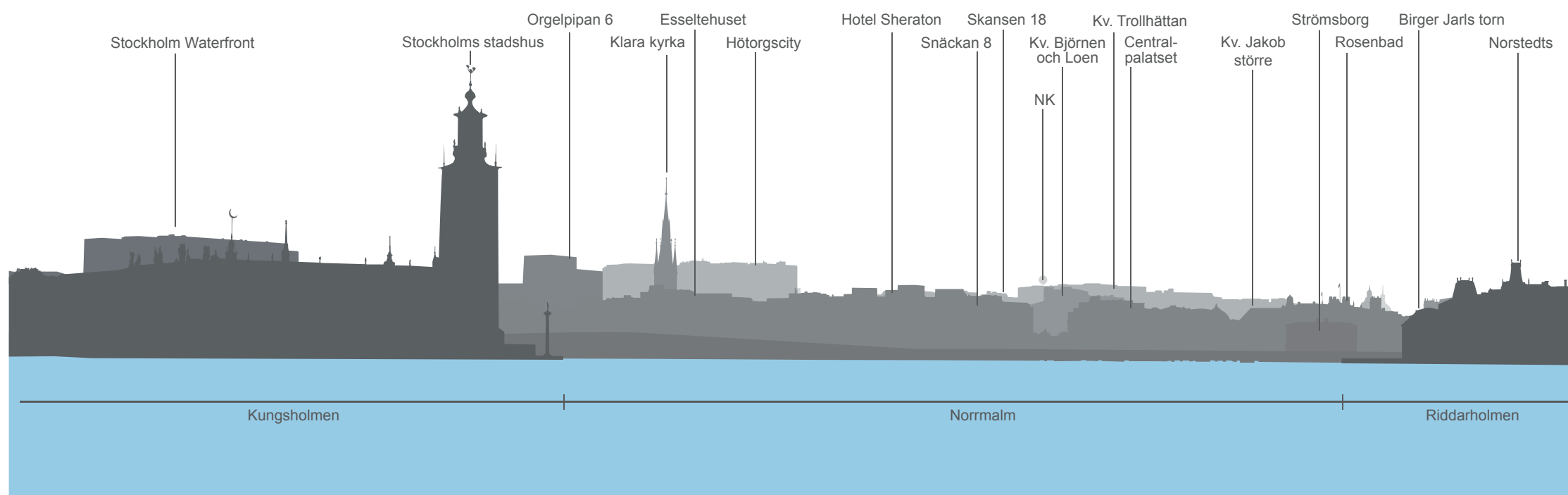
På nästa uppslag följer analys och konsekvensbedömning av förslaget utifrån en vy mot kv. Snäckan 8 där kvarteret ses på distans. Först görs en analys av den befintliga situationen gällande **landskapsrummet**, **stadsfronten**, **siluetten** och vyns **sårbarhet**. Därefter kommenteras textavsnitten i riksintressebeskrivningen (se sid. 6-7). Noter/ kommentarer av särskild relevans markeras. Till sist, utifrån analysen och särskilt relevanta aspekter, bedöms **konsekvenserna** av nybyggnadsförslaget. Den plats varifrån vyn är fotograferad redovisas till höger på denna sida.

1. Vy från Söder Mälarseen

Kv. Snäckan 8 är markerad med vit streckad linje.

Vy från Söder Mälarstrand

Landskapsrum

Riddarfjärdens öppna vattenrum ger en bred vy mot Kungsholmen, Norrmalm och Riddarholmen. Klara sjö och Norrström skapar distans mellan stadsdelarna: Klara sjö mellan Kungsholmen och Norrmalm och Norrström mellan Norrmalm och Riddarholmen.

Stadsfront

Det monumentala Stadshuset dominerar Kungsholmens stadsfront. Byggnader från skilda tidsperioder utmed Vasagatan och Norrström utgör Norrmalms stadsfront mot sydväst. Kv. Snäckan bildar ett tydligt hörn i denna front. Centralpalatset och Strömsborg ingår i fronten men framträder tydligare än övriga hus till följd av mer solitära placeringar. Riddarholmens stadsfront präglas av äldre putsad stenhussbebyggelse, däribland Birger Jarls torn från 1500-talet.

Kv. Snäckans sammantagna byggnadsvolym märker ut sig i fronten genom sin storlek. Samtidigt inordnar kvarteret sig till följd av en stenuskaraktär och en anpassad takfotshöjd.

Siluett

På Norrmalm är siluetten skiftande. Kv. Trollhättan vid Brunkebergstorg och påbyggnader i kv. Björnen och Loen och i kv. Jakob större höjer sig över den äldre bebyggelsen i stadsfronten utmed Norrstöm. Det dominanta Hötorgscity höjer sig över Vasagatans relativt jämna takfotshöjd och bildar fond till Klara kyrka. Till vänster om Hötorgscity höjer sig ytterligare en gigant i siluetten: kv. Orgelpipans (Hotel Continentals) nya stora volym. Ovanför kv. Snäckan 8 anas takuppbyggnader på kv. Skansen 18 vid Drottninggatan (Hotel Sergel Plaza). Kungsholmens siluett domineras av Stadshuset och det bakomliggande Stockholm Waterfront (ligger på Norrmalm).

Sårbarhet

Vyn är sårbar för nya större volymer som förtar upplevelsen av viktiga märkesbyggnader i stadens front och siluett. Till dessa byggnader hör Stadshuset, Klara kyrka och Hötorgscity. Vyn är också sårbar för nya bakomliggande volymer som ytterligare dominerar den äldre bebyggelsen i stadsfronten utmed Norrström och på Riddarholmen.

Aspekter på riksintresset sett från Söder Mälarstrand

Kommentarerna nedan (bokstäver och siffra) återkopplar var och en till olika textavsnitt (blå text) i riksintressebeskrivningen på sidan 6 och 7. Särskilt relevanta kommentarer är markerade med röd och grå ruta.

SÖ1: Byggnaden ligger i ett framträdande läge i Stockholms mest centrala delar. Sedan 1600-talet har denna del varit reglerad med rutnätsplan och varit en integrerad del i huvudstadens stadsbebyggelse.

SÖ2: Kv. Snäckan representerar den modernistiska bebyggelseperioden i staden genom sin konstruktion och sin arkitektur. I vyn upplevs byggnaden vid sidan av äldre byggnadsepoker och då främst byggnader från omkring sekelskiftet 1900. Centralpalatset i jugendstil har en för sin tid mycket modern byggnadskonstruktion.

SÖ3: I fronten med stenhus utmed Norrström finns Konstakademiens hus, kraftigt ombyggt på 1890-talet, och Rosenbad där regeringskansliet huserat sedan 1920-talet. Direkt till höger om kv. Snäckan, på andra sidan Klara västra kyrkogata, syns Departementshuset i kv. Björnen och Loen.

SÖ4, SÖ6: Kvarteren på Norrmalms sydöstra hörn, bland vilka kv. Snäckan ingår, är ett resultat av 1600-talets omfattande reglering av Stockholms malmar. Då uppkom dagens rutnätsplan som modifierades under Citysaneringen, bland annat genom skapandet av det nya storkvarteret Snäckan och omgivande gatubreddningar.

SÖ5: Riddarholmens front mot Riddarfjärden är en betydelsefull del av vyns upplevelsevärde.

Aspekter/kommentarer av särskild relevans sett utifrån förslagets påverkan på vyn

SÖ7: Det modernisiska kv. Snäckan är en del av 1900-talets bebyggelseutveckling i huvudstaden.

SÖ8: Kv. Snäckan är en del av det modernistiska City som i hög grad är ett uttryck för det moderna välfärdssamhället och dess stadsbyggande. Till välfärdssamhället hör även Hötorgscity i vyns siluett.

SÖ9: Kv. Snäckan 8 är ett av Citys många kontorshus från 1950-, 60- och 70-talen.

SÖ10: Konstakademiens hus uppfördes som Sparreska palatset på 1670-talet. Sedan 1775 är Kungliga Konstakademien inrymd i huset. Det byggdes om på 1840-talet efter ritningar av Fredrik Blom och på 1890-talet i nyrenässans efter ritningar av Erik Lallerstedt. Konstakademiens hus är en del av fronten mot Norrström men i vyn delvis skymt av Centralpalatset.

SÖ11: Kv. Snäckan är en del av, och samspelar med, Norrmalms front mot vattenrummet, ett förhållande som är tydligt i denna vy.

SÖ12: Kv. Snäckan 8 är ett stort kvarter som framträder väl i det viktiga blickfånget från Söder Mälarstrand mot Stadshuset, Norrmalms sydöstra delar och Riddarholmen. Som en del av stadens front mot vattenrummet kan kv. Snäckan sägas ha kontakt med vattnet, en kontakt som visuellt upplevs i vyn. I realiteten ligger dock Tegelbackens breda trafikplats mellan fasaderna och vattnet.

SÖ13: Trots den stora volymen är kv. Snäckan 8 väl anpassad till stadens överlag jämna siluett. Hotel Sheratons takuppbyggnader är återhållsamma men ändå karakteristiska element i siluetten. I vyn är det Stockholm Waterfront, Stadshuset, kv. Orgelpipan 6, Klara kyrka och Hötorgscity som påtagligt höjer sig över mängden byggnader.

Analys av förslagets påverkan på vyn

Rivningen av kontorshuset i kv. Snäckan 8 resulterar i att en modernistisk medspelare i stadsfronten försvinner. Senmodernismen som arkitektoniskt tidslager i vyn försvagas och kvarteret blir i mindre utsträckning ett uttryck för Cityregleringen och 1900-talets välfärdssamhälle. Sett på håll, som i aktuell vy, behåller dock storkvarteret Snäckan sin modernistiska och sammanhållna karaktär. Det beror dels på att grannen Hotel Sheraton, med sitt hörnläge, har en mer framträdande roll i stadsfronten och därför visuellt dominerar i kvarteret. Dels beror det på att Snäckan 8 i förslaget fortsatt in- och underordnar sig hotellets, och kvarterets, övergripande gestaltning.

Förslaget är väl anpassat avseende kulörer och fasadmateriäl. Det påverkar därför inte upplevelsen av den närliggande bebyggelsen från förra sekelskiftet och inte heller den sammanhållna fronten som helhet.

Den översta våning mot Tegelbacken är i förslaget inte indragen, som på Hotel Sheraton och som på dagens byggnad i kv. Snäckan 8. Byggnadernas samstämmighet kommer därför påverkas något när takfotslinjen inte längre löper obruten i hela kvarterets bredd. Sett så här på håll är påverkan dock endast marginell.

De föreslagna indragna takvåningarna resulterar i en tydlig ökning av fastighetens byggnadsmassa. Den nya byggnadshöjden ger dock ingen negativ påverkan på siluetten i vyn. Istället kommer takvåningarna att fylla ut det uppkomna gapet mellan Hotel Sheratons högre delar och påbyggnaderna i kv. Björnen och Loen och i Trollhättan, med ett mindre uppbrutet taklandskap som följd.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor: 2016-08-29, Dnr: 2012-16899

Analys av förslagets påverkan på det nära stadsrummet

På nästa uppslag följer analys och konsekvensbedömning av förslaget utifrån fyra vyer i det nära stadsrummet mot kv. Snäckan 8. Först görs en analys av den befintliga situationen gällande **landskapsrummet**, **stadsfronten**, **siluetten** och vyns **sårbarhet**. Därefter kommenteras textavsnitten i riksintressebeskrivningen (se sid. 6-7). Noter/ kommentarer av särskild relevans markeras. Till sist, utifrån analysen och särskilt relevanta aspekter, bedöms **konsekvenserna** av nybyggnadsförslaget. De platser varifrån vyerna är fotograferade redovisas till höger på denna sida.

1. Vy från Stadshusparken
2. Vy från Vasabron

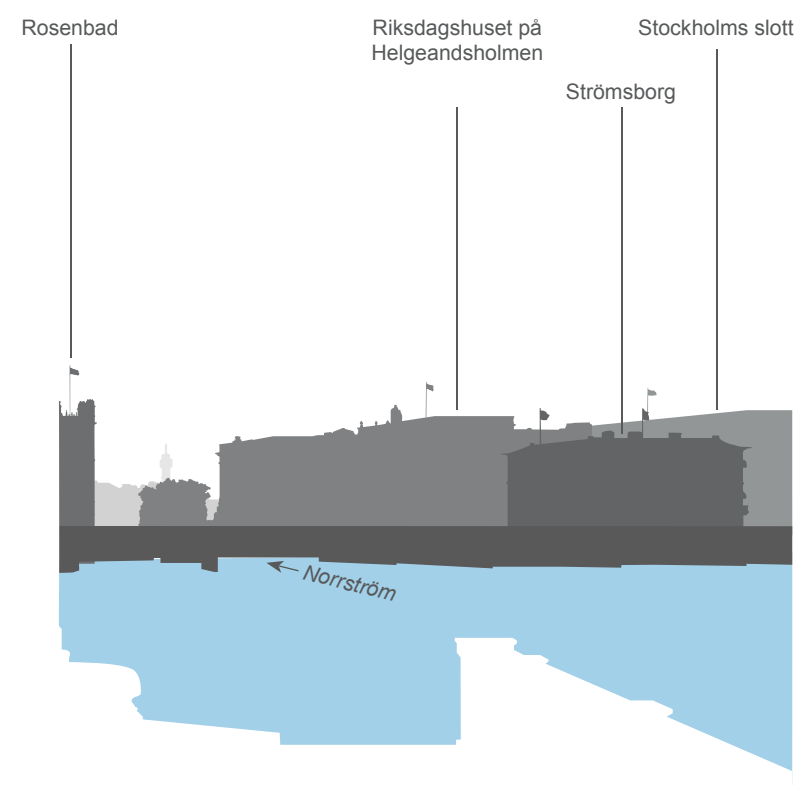
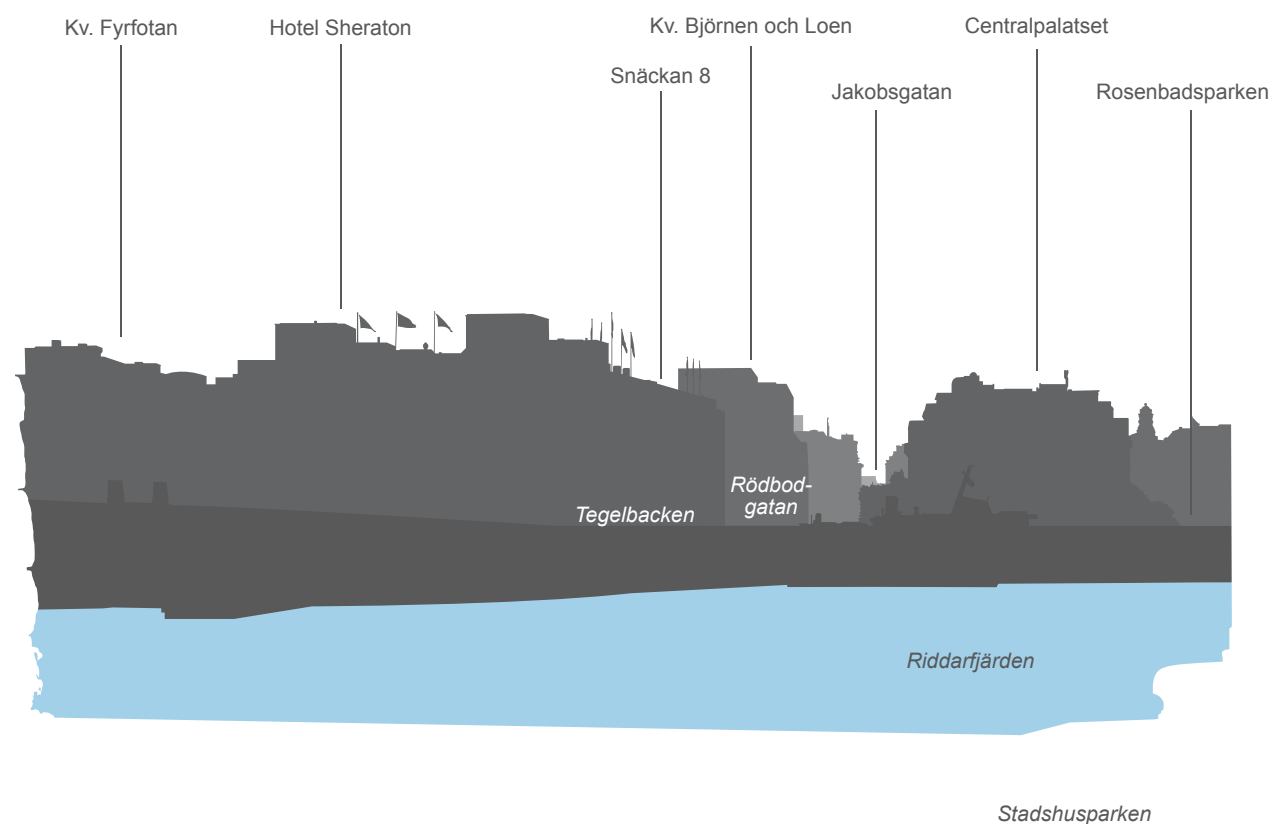
3. Vy från Kanslikajen
4. Vy från Riddarholmsbron

Kv. Snäckan 8 är markerad
med vit streckad linje.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2016-08-29, Dnr 2012-16899

▼ Stadshusparken, beskrivning av befintlig situation

Vy från Stadshusparken

Stadsrum

Vyn visar Riddarfjärdens öppna vattenrum. I norr (t.v.) ligger Klara sjös utlopp och i öster (t.h.) övergår fjärden i Norrström, vid Centralbron. I öster avgränsas vattenrummet av öarna Helgeandsholmen, Strömsborg och Stadsholmen. I nordost avgränsas rummet av trafikstrukturer och Norrmalms bebyggda front mot vattnet.

Stadsfront

Den vänstra delen av vyn domineras av modernistisk bebyggelse vid Vasagatan, Tegelbacken och Rødbodgatan/Jakobsgatan. Fasadmaterialen av skivor varierar bilden. Samtliga byggnader har fönster utformade som hål i mur. Kv. Snäckan framstår i vyn som ett mycket sammanhållet och enhetligt kvarter. Det utgör ett sydvästligt hörn på Norrmalms kvartersbebyggelse och har en lång ovanbruten front mot Tegelbacken. Den under 1970-talet breddade Tegelbacken övergår österut (t.v. om vyns mitt) i Jakobsgatans

mindre gaturum som i sin minskar ner till sin ursprungliga bredd öster om Drottninggatan.

Den högra delen av vyn präglas av bebyggelse uppförd kring förra sekelskiftet vid Tegelbacken, Rosenbadsparken, Helgeandsholmen och Strömsborg. Fasaderna är putsade och delvis klädda med sten. Längst till höger ses delar av Slottet på Stadsholmen.

Siluell

Det öppna vattenrummet möjliggör breda vyer mot nedre Norrmalms och Helgeandsholmens siluett. Vasagatan, Tegelbacken och Rødbodgatan har en relativt jämn takfotshöjd som delvis bryts av takuppbyggnaderna på Hotel Sheraton och påbyggnaden på kv. Björnen och Loen. Närmare Norrström blir taklandskapet mer varierat med tornbyggnader som markerar hörn. På södra sidan om Norrström blir siluetten åter jämn utmed Riksdagshusets och Slottets takbalustrader.

Sårbarhet

Det sammanhållna kvarteret Snäckan utgör en kvalitet i stadsbilden som fond till Tegelbacken och som sydvästlig avslutning på Norrmalm. Kvarterets rena former är lätt avläsbara och dess fasadutformning anknyter till den intelligande bebyggelse söderut. Hotel Sheratons fyra takuppbyggnader (hisstorn) utgör ett intressant inslag i siluetten, en referens till sekelskiftets hörntorn. Siluetten, fronten mot vattnet och kv. Snäckans enhetlighet är sårbar för ändringar. Vyn är också sårbar som utblick från Stadshuset, en av stadens mest betydelsefulla byggnadsverk, mot stadens mest centrala delar och andra viktiga byggnader.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2016-08-29, Dnr 2012-16899

Kommentarer på riksintresset av relevans för vyn från Stadshusparken

Kommentarerna nedan (bokstäver och siffra) återkopplar var och en till textutdrag (blå text) i riksintressebeskrivningen på sidan 6 och 7. Särskilt relevanta kommentarer är markerade med röd rektangel.

ST1: Vyn redovisar delar av stadens mest centrala delar och fronten mot Riddarfjärden. Här ligger betydande delar av landets historiska och nuvarande politiska centrum: Slottet, Riksdagshuset, Rosenbad och Departementshuset.

ST2: Vyn rymmer bebyggelseepoker från 1600-talet till 2000-talet. Kvarteren Fyrfotan, Snäckan och Björnen och Loen representerar den modernistiska epoken.

ST3: Flera av vyns byggnader sammanhänger med Stockholms funktion som huvudstad: kv. Björnen och Loen (Departementshuset), Rosenbad, Riksdagshuset och Slottet.

ST4, ST6: Norrmalm var ett av 1600-talets stora reglerings- och utbyggnadsområden. 1600-talets rutnätsplan utgör fortfarande grunden i dagens gatunät, vilket kan utläsas av bl.a. Herkulesgatan, Jakobsgatan och Fredsgatan. Delar av gatunätet modifierades under Citysaneringen.

ST5: Slottet skymtar till höger i vyn och utmärks främst genom den långa raka siluetten.

ST7: Kvarteren närmast Norrström utgör en samlad stenhusbebyggelse från tiden kring förra sekelskiftet. Kv. Snäckan är väl anpassat till denna bebyggelse och kombinerar ett modernistiskt uttryck med gedigna fasader och en fin materialitet.

Not/kommentar av särskild relevans sett utifrån förslagets påverkan på vyn

ST8: 1600-talets gatunät modifierades vid omdaningen av City, vilket kan utläsas av storkvarteret Snäckan och de breddade stadsrummen Jakobsgatan, Herkulesgatan och Tegelbacken. Storkvarteret Snäckan är en del av 1900-talets regleringar i City och ett uttryck för välfärdssamhället och dess stadsbyggande. Sedan 1970-talet utgör kvarteret Norrmalms sydöstra ”hörnsten”.

ST9: Kontorshuset i kv. Snäckan 8 tillhör, tillsammans med kv. Fyrfotan, näringslivets och handelns byggnader från andra hälften av 1900-talet. En äldre motsvarighet finns i Centralpalatset från 1890-talet.

ST10, ST11: Kontakten mellan kv. Snäckan och vattnet begränsas av trafikstrukturen vid Tegelbacken. Kvarteret är dock en del av kvartersstadens front mot vattenrummet. Kv. Snäckan utgör även ett väl sammanhållet och lättläst kvarter i stadsbilden. Stadshuset, varifrån vyn ses, är ett av stadens mest betydelsefulla byggnadsverk och har ett framskjutet läge vid vattnet. Av betydelse är därför även utblickarna från Stadshuset över Riddarfjärden mot stadens bebyggelsefronter, som här mot Norrmalm.

ST12: Vasagatans och Tegelbackens stora modernistiska byggnadsvolymer upptar ett stort stycke av siluetten i vyn. Siluetten är överlag horisontell med mindre variationer. Till variationerna hör hörntornen i kv. Rosenbad, den modernistiska motsvarigheten i Hotel Sheratons takuppbyggnader, påbyggnaden på kv. Björnen och Loen och Riksdagshusets mittparti.

Analys av förslagets påverkan på vyn
Förslagets påverkan på vyn sammanfaller till delar med påverkan på vyn från Söder Mälarstrand.

Liksom för föregående vy så resulterar rivningen av kontorshuset i kv. Snäckan 8 i att en modernistisk medspelare i stadsfronten försvinner. Senmodernismen som arkitektoniskt tidslager i vyn försvagas och kvarteret blir i mindre utsträckning ett uttryck för Cityregleringen och 1900-talets välfärdssamhälle. Sett på håll, som i aktuell vy, bibehåller dock storkvarteret Snäckan sin modernistiska och sammanhållna karaktär. Detta beror dels på att grannen Hotel Sheraton, med sitt hörnläge, har en betydligt mer framträdande roll i stadsfronten och därför visuellt dominerar i kvarteret. Dels beror det på att Snäckan 8 fortsatt in- och underordnar sig hotellets, och kvarterets, övergripande gestaltning. Kvarteret Snäckan kommer fortsatt vara ett lättläst kvarter i stadsbilden

Förslaget är väl anpassat avseende kulörer och fasadmateriäl. Den påverkar därför inte upplevelsen av den närliggande bebyggelsen från förra sekelskiftet och inte heller den sammanhållna fronten som helhet.

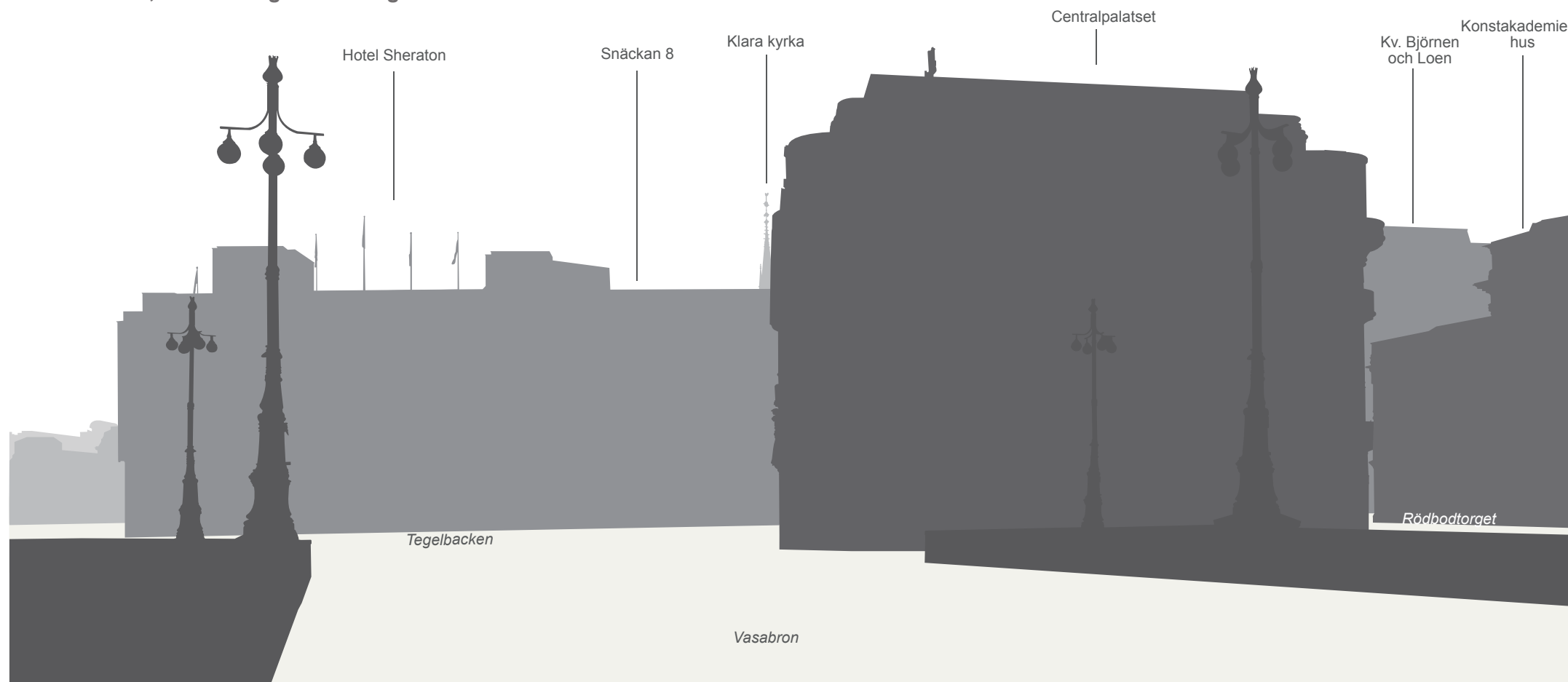
Den översta våning mot Tegelbacken är i förslaget inte indragen, som på Hotel Sheraton och som på dagens byggnad i kv. Snäckan 8. Byggnadernas samstämmighet kommer därför påverkas något när takfotslinjen inte längre löper obruten i hela kvarterets bredd. I vyn linjerar den översta takvåningen på kv. Snäckan 8 ovankanten på hotellets två bakre ”hörntorn”. Hotellets torn kommer därför inte råda över kvarterets tak i lika hög utsträckning som i dag. Den negativa påverkan på vyn avseende takfotslinje och byggnadshöjd blir dock marginell. Istället kommer taklandskapet upplevas mindre uppbrutet, när de nya takvåningarna på kv. Snäckan 8 fyller ut gapet mellan Sheratons hörntorn och den i dag särskilt

utmärkande påbyggnaden på kv. Björnen och Loen.

De indragna takvåningarna i förslaget utgör en parallell till Centralpalatsets 1930-talspåbyggnad med horisontella fönsterband och fasader klädda med plåt. Även motivet som helhet, med ”tyngre” materiäl i gatufasad och ”lättare” trappande takvåningar ovanför, kan ses som en kommentar på Centralpalatset arkitektur. Detta bidrar till att stadsfrontens enhetlighet bevaras även om förslaget skulle genomföras.

▼ Vasabron, beskrivning av befintlig situation

Vy från Vasabron

Stadsrum

Stadsrummet i vyn består av Vasabrons landfäste vid Normalm och anslutningen till Tegelbackens öppna platsbildning. I norr och öster möter bebyggelse. Till höger i vyn, mellan Centralpalatset och Konstakademiens hus, anas Rödbodtorgets stadsrum.

Stadsfront

Vyn visar hur kv. Snäckan samspelar med Strömkvarterens äldre front, här representerad av Centralpalatset och Konstakademiens hus. Avsaknaden av Klara västra kyrkogatas tidigare mynning i Tegelbacken ger en långsträckt och sluten nordlig fond åt platsen i form av kv. Snäckan. Ovanför Konstakademien syns den för några år sedan färdiställda påbyggnaden på kv. Björnen och Loen, med en ljus fasad i aluminium.

Siluett

Kv. Snäckan utgör en lugn sammanhållen volym med en horisontell skarp takfot som i viss mån varierar genom Hotel Sheratons takuppbyggnader. Den övre delen på Klara kyrkas spira syns ovanför takfoten i kv. Snäckan 8.

Sårbarhet

I denna vy är det framförallt stadsfronten mot vattnet som är sårbar för ändringar som påverkar den sammanhållna fronten negativt.

Kommentarer på riksintresset av relevans för vyn från Vasabron

Kommentarerna nedan (bokstäver och siffra) återkopplar var och en till textutdrag (blå text) i riksintressebeskrivningen på sidan 6 och 7. Särskilt relevanta kommentarer är markerade med röd rektangel.

- VA1:** Vi rör oss i Stockholms mest centrala delar. Vasabron byggdes på 1870-talet mellan Stadsholmen, som är stadens äldsta del, och Norrmalm, som reglerades på 1600-talet.
- VA2:** Byggnadskonst från det sena 1800-talet (Centralpalatset och Konstakademiens hus), 1960- och 70-talen (kv. Björnen och Loen, kv. Snäckan) och från 2000-talet (påbyggnaden i kv. Björnen och Loen) finns representerad i vyn.
- VA3:** Departementshuset i kv. Björnen och Loen stod färdigt i början av 1970-talet för regeringskansliet. Huset påbyggdes på 2000-talet. Nedanför kv. Björnen och Loen ses Konstakademiens hus där Kungliga konstakademien har huserat sedan 1770-talet.

VA4, VA5: 1600-talets rutnätsplan ligger fortfarande till grund för stadsplanestrukturen på nedre Norrmalm. 1900-talets modifieringar märks i vyn i den breddade Tegelbacken och storkvarteret Snäckan, som byggde för Klara västra kyrkogatas mynning.

VA6: Vyn visar tydligt hur fasaderna i kv. Snäckan har anpassats till Norrströms stenstadsfront från början av förra sekelskiftet, med Centralpalatset (egentligen en stenklädd järnstomme) och Konstakademiens hus.

Not/kommentar av särskild relevans sett utifrån förslaget påverkan på vyn

VA7: Storkvarteret Snäckan var ett resultat av omvandlingen av City på 1950-, 50- och 70-talen och den enda del av "Strömkvarteren" som innefattades i klararivningarna. Kvarteret är ett uttryck för det moderna välfärdssamhället.

VA8: Kv. Snäckan 8 och Centralpalatset representerar handelns och näringslivet i Stockholm under skilda tidsperioder: det sena 1800-talet och 1970-talet.

VA9: Konstakademiens hus, där Kungliga Konstakademien har huserat sedan 1770-talet, ingår i vyn. Huset är i grunden ett adelspalats (Sparreska palatset) som byggdes om kraftigt på 1890-talet.

VA10: Siluetten i kv. Snäckan är horisontell och skarp mot himlen. Den övre delen av Klara kyrkas spira ses ovanför takfoten. Centralpalatset skjuter fram i vyn men har en byggnadshöjd ungefär likvärdig med kv. Snäckan.

Analys av förslaget påverkan på vyn

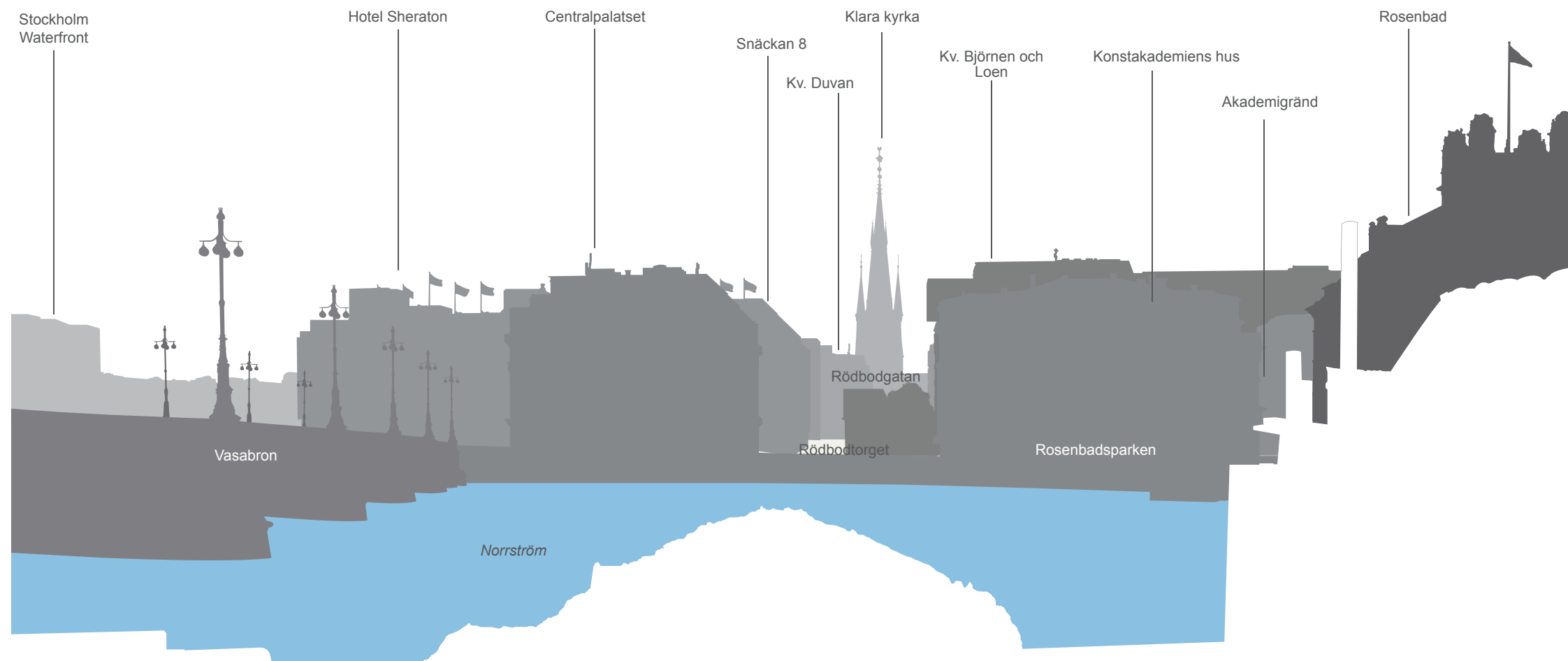
Som i de andra beskrivna vyerna från söder mot kv. Snäckan så resulterar förslaget i att en representant för 1900-talets välfärdssamhälle försvinner från stadsbilden. I vyn från Vasabron är den väl genomförda anpassningen av den föreslagna nybyggnaden till omgivande byggnader samtidigt mycket tydlig. Fasaden är fint inpassad i Hotel Sheratons, Centralpalatsets och Konstakademiens fasadarkitektur avseende materialval och färgskalor. Takfoten till fasaden mot Tegelbacken linjerar i vyn takfoten till hotellets indragna översta våning. Terrassen på översta våningen fungerar väl som övergång mellan hotellets terrasser till vänster och fasaden i ytterliv till höger.

De föreslagna takvåningarna i kv. Snäckan 8 lämnar Sheratons takuppbyggnader fria och trappar istället upp mot påbyggnaden på kv. Björnen och Loen till höger i bild. Dock kommer Klara kyrkans tornspira i högre utsträckning att döljas från Vasabron om förslaget genomförs. Spirans roll i vyn är dock redan i dag relativt försumbar.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2016-08-29, Dnr 2012-16689

▼ Kanslikajen, beskrivning av befintlig situation

Vy från Kanslikajen

Stadsrum

Stadsrummet formas av Norrströms vattenområde som i norr möter Norrmalms södra stadsfront, med i huvudsak äldre bebyggelse, i väster (t.v.) Vasabron och i söder (t.h.) Kanslikajen varifrån vyn ses.

Stadsfront

Fronten mot vattnet präglas av bebyggelse i kvarteret Rosenbad, Konstakademiens hus, Centralpalatset och kv. Snäckan. Kv. Snäckan 8 är dock till större delen dold bakom Centralpalatset. 1600-talets rutnätsplan är avläsbar främst genom Rödbodgatan och Akademigränd samt genom kvarterens rätvinkliga uppbyggnad. Rödbodtorget, Rödbodgatan och Klara södra kyrkogata ger en bred vy upp mot Klara kyrka, mellan Centralpalatsets och Konstakademiens volymer i stadsfronten. Rödbodtorget, som innan 1970-talet var ett torg kringbyggt på tre sidor, är i dag svårläst till sin avgränsning. I vyn mot kyrkan skjuter kv. Duvan ut något i gaturummet strax nedanför Klara kyrkas torn. Påbyggnaden på kv. Björnen och

Loen har resulterat i att det moderna City tar plats i stadsfronten på ett sätt det tidigare inte har gjort. Rosenbadsparken bidrar till grönska i stadsfronten.

Siluett

Påbyggnaden i kv. Björnen och Loen tar upp ett sort stycke av siluetten, ovanför Konstakademiens hus, men resulterar inte i några dramatiska höjdförskjutningar. Kv. Snäckan upplevs i vyn som något lägre än det framföriggande Centralpalatset. Takuppbyggnaderna på Hotel Sheraton bildar en modernistisk pendang till Rosenbads hörntorn i vynes högerkant. Kyrkan ges gott om plats i siluetten vilket dels är ett resultat av Rödbodgatans väl tilltagna bredd, dels kyrktornets karaktär och reslighet.

Sårbarhet

Vyn är känslig för tillägg som döljer kyrkan, eller förtar upplevelsen av dess reslighet, och påverkar den äldre stadsfronten negativt.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2016-08-29, Dnr 2012-16689

Kommentarer på riksintresset av relevans för vyn från Kanslikajen

Kommentarerna nedan (bokstäver och siffror) återkopplar var och en till textutdrag (blå text) i riksintressebeskrivningen på sidan 6 och 7. Särskilt relevanta kommentarer är markerade med röd rektangel.

KA1: Norrström i vyns förgrund förbinder Riddarfjärden med Saltsjön och passerar här under Vasabron. Vi befinner oss i Stockholms mest äldsta och mest centrala delar.

KA2: I vyn finns representanter inom byggnadskonsten från 1500-talet (Klara kyrka), 1800-talet (bl.a. Vasabron), 1900-talet (bl.a. Rosenbad) och 2000-talet (påbyggnaden på kv. Björnen och Loen). Centralpalatset var på 1890-talet en mycket modern byggnad med sin stomme i järn. Modernismen märks i vyn dels genom kv. Duvan, som med sin kopparfasad skjuter ut nedanför kyrkans torn, dels i Hotel Sheratons södra fasad och det sydöstra hörnet i kv. Snäckan 8 (syns till höger om Centralpalatset).

KA3: Till höger i bild ses Konstakademiens hus och kvarteret Rosenbad, byggnader som i hög utsträckning representerar Stockholm som huvudstad vilken samlar kulturinstitutioner och byggnader för rikets förvaltning.

KA4, KA5: Grundstrukturen i Norrmalms gatunät skapades under 1600-talets omfattande regleringar. På denna del av Norrmalm, invid Tegelbacken, har modernismen och Citysaneringen dock satt tydligt avtryck genom breddningen av Klara södra kyrkogata och Tegelbacken, och genom bildandet av storkvarteret Snäckan. Centralt i vyn ses Rödbodtorget som innan 1970-talet var en delvis kringbyggd offentlig platsbildning. Torget saknar i dag sin norra fond, vilket gör det svårläst som plats.

Not/kommentar av särskild relevans sett utifrån förslagets påverkan på vyn

KA6, 7: Rosenbadsparken är en av stadens äldre parker. Parken och omgivande arkitektur från tidigt 1900-tal (Rosenbad, Konstakademien, Centralpalatset) samt de modernistiska storkvarteren Björnen och Loen och Snäckan visar på två expansiva skeden i 1900-talets bebyggelseutveckling.

KA8: Under Citysaneringen sparades kvarteren utmed Norrström, med undantag av kv. Brandklipparen (med det s.k. Kronprinsens stall) vid Tegelbacken och de kvarter där storkvarteret Snäckan i dag ligger. De äldre stenstadskvarteren kom att bilda en historisk ”skärm” framför det nya City. Utformningen av kv. Snäckan anpassades till dessa byggnader avseende fasadmaterial, fasadkulörer, takfotshöjd m.m.

KA9: Näringslivets byggnader representeras i vyn främst genom Centralpalatset från 1890-talet och kv. Snäckan och kv. Duvan från 1970-talet.

KA10: Konstakademiens hus upptar en stor del av vyn. Akademien grundades på 1700-talet och flyttade på 1770-talet in här i det dåvarande Sparreska palatset.

KA11: Strömgatan från Rödbodtorget till Kungsträdgården är ett av stadens viktigare flanörstråk.

KA12, 13: Kv. Snäckan och fasaderna utmed Norrström är en del av huvudstadens front mot vattnet. Centralpalatsets läge gör att kontakten mellan kv. Snäckan 8 och vattnet är begränsad i vyn.

KA14: Siluetten är relativt jämn i vyn och kv. Snäckan är väl inordnad. Påbyggnaden i kv. Björnen och Loen höjer sig dock över Konstakademiens hus och driver upp skalan något. Klara kyrka framträder i Rödbodgatan och kyrktornet reser sig högt över byggnaderna i vyn.

Analys av förslagets påverkan på vyn

Klara södra kyrkogata och nuvarande Rödbodgatan bildade innan Cityregleringens genomförande ett smalare gaturum med siktlinje mot Klara kyrkas södra portal (se sid. 6 i Antikvariskt planunderlag inför samråd, Kv. Snäckan 8, 2014-06-03). Denna axel var ett resultat av 1600-talets stadsplanering. I förslaget träder kv. Snäckan ut i den på 1960- och 70-talen breddade Rödbodgatans gaturum. Stadsplanen påverkas därmed åter, bland annat med resultatet att delar av kyrkans torn döljs från den punkt där vyn är fotograferad. Rödbodgatans reducerade gatubredd kommer dock fortsatt tillåta siktlinjer från Kanslikajen mot kyrktornet, från andra punkter utmed kajen, varifrån tornet kommer upplevas stå mer fritt. Följden av förändringen blir även att Rödbodgatans västra fasadliv åter närmar sig kyrkans portal och på så vis förstärker tydligheten i siktlinjen mot denna (i vyn dock dold av byggetablering, byggnadsställning och lövade träd).

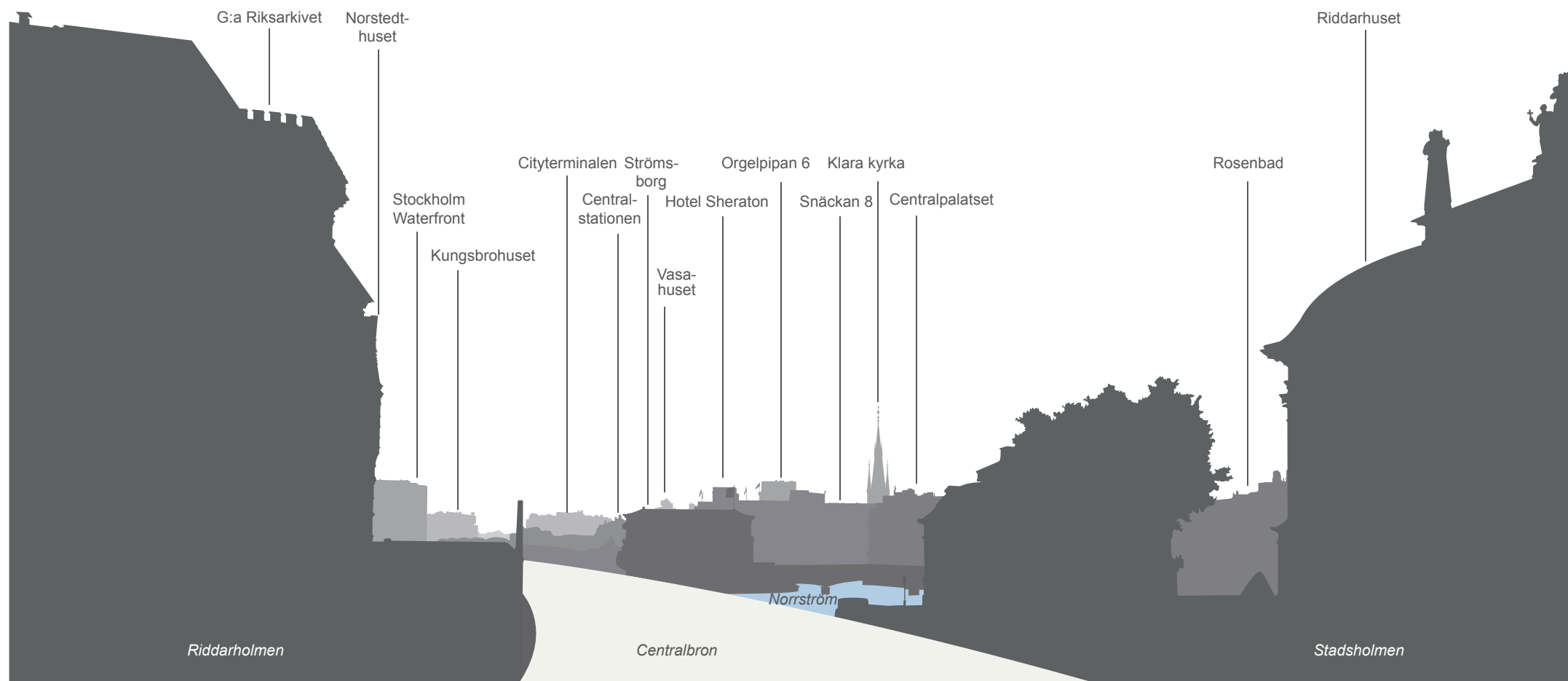
Att den föreslagna nya byggnadsvolymen träder ut i Rödbodgatans gaturum resulterar i att Rödbodtorget på nytt kan avläsas som en platsbildning i staden, med kv. Snäckan som avgränsning i norr. Förändringen bidrar i hög grad positivt till vyn och dess stadsbildsmässiga värden.

Den föreslagna fasaden är fint inpassad i Hotel Sheratons, Centralpalatsets, Konstakademiens och Rosenbads fasadarkitektur avseende materialval och färgskala. Den översta takvåningen i förslaget linjerar Centralpalatsets översta takvåning liksom takfoten till påbyggnaden i kv. Björnen och Loen. Därmed framstår förslaget som läkande, inte enbart vad gäller stadsplan, platsbildning (Rödbodtorget) och siktlinjer, utan i viss mån även avseende taklandskapet och siluetten i vyn.

Som i de andra beskrivna vyerna från söder mot kv. Snäckan så resulterar förslaget i att en representant för 1900-talets välfärdssamhälle försvinner från stadsbilden.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2016-08-29, Dnr 2012-16699

Vy från Riddarholmsbron

Stadsrum

Vi befinner oss mellan Stadsholmen och Riddarholmen med en vy mot delar av Norrmalms södra stadsfront. Centralbron bygger igen Riddarholmskanalen och överbryggar Norrström. Norrströms vattenrum, mellan Riddarholmen, Stadsholmen, Norrmalm och Strömsborg, är dock fortfarande i viss mån avläsbart i vyn.

Stadsfront

Trots den stora skalan faller fasadena i kv. Snäckan in väl i fronten av äldre putsad och stenbeklädd arkitektur (Strömsborg, Centralpalatset, Konstakademiens hus och Rosenbad). I väster (t.v.) övergår stadsfronten i de många trafikstrukturerna vid Klara sjö. Centralbron tar i hög grad plats i vyn.

Siluett

Kv. Snäckan bidrar till en horisontalitet i Norrmalms södra stadsfront. Hotel Sheraton märker ut sig genom de karakteristiska takuppbyggnaderna. Klara kyrkas spira och de övre delarna av tornets murverk reser sig bakom kv. Snäckan 8 och Centralpalatset.

Sårbarhet

Detta inre stadsrum mellan stadens äldsta delar är känsligt för ändringar som ytterligare påverkar upplevelsen av vattenrummet negativt. Vyn är också känslig för ändringar som påverkar den enhetliga stadsfronten och siluetten på Norrmalm negativt.

Kommentarer på riksintresset
av relevans för vyn från
Riddarholmsbron

Kommentarerna nedan (bokstäver och siffra) återkopplar var och en till textutdrag (blå text) i riksintressebeskrivningen på sidan 6 och 7. Särskilt relevanta kommentarer är markerade med röd rektangel.

RI1: Vyn ses från bron mellan huvudstadens äldsta delar: Stadsholmen och Riddarholmen. Riddarhuset, som syns till höger i vyn, var en del av den politiska makten under flera sekler fram till 1800-talets mitt. Sedan 1910-talet är Rosenbad, som syns till vänster om Riddarhuset, en del av regeringskansliet.

RI2: I vyn ryms byggnader från 1500-talet (Klara kyrka) fram till 2000-talet (Stockholm Waterfront, påbyggnaden i kv. Björnen och Loen). De mest framträdande epokerna däremellan är 1600-talet (Riddarhuset), 1870- och 80-talen (Centralstationen, Riddarhusets paviljong, Vasabron, Gamla Riksarkivet och Norstedthuset), sekelskiftet 1900 (Strömsborg, kv. Rosenbad, Centralpalatset, Konstakademiens hus) och 1970- och 80-talen (kv. Snäckan, Cityterminalen).

RI3: Riddarhuset till höger i vyn kan anses hänga samman med Stockholms funktion som huvudstad. Dessa gäller även för Rosenbad med dess nyvarande funktion.

RI4, RI5: Norrmalm, i vars södra front kv. Snäckan, Centralpalatset och kv. Rosenbad ingår, är i grunden ett resultat av 1600-talets expansiva stad. Planstrukturen modifierades under 1900-talet, något som kv. Snäckan är ett uttryck för. Då försvann Klara västra kyrkogatas södra mynning.

RI6: Bebyggelsen på Norrmalm och Strömsborg har en tydlig stenstadskaraktär. I denna har kv. Snäckan inordnats väl, den stora volymen till trots.

RI7: Storkvarteret Snäckan är en del av Citysaneringen, vilken i hög grad är ett uttryck för 1900-talets välfärdssamhälle.

RI8: Som kontorsbyggnad representerar kv. Snäckan 8 näringslivets och handelns byggnader. En äldre motsvarighet finns i Centralpalatset från sekelskiftet 1900.

RI9: Kv. Snäckan är en del av Norrmalms viktiga stadsfront mot Norrström och Gamla stan. Vyn visar hur väl fasaderna i kvarteret har anpassats efter denna front. De täta fasadytorna klädda med keramiska plattor och sandstensskivor samspelar på ett raffinerat sätt med de äldre byggnadernas putsade och stenkädda fasader.

RI10: Takfotshöjden i kv. Snäckan är väl anpassad till stadsfrontens siluett. Kvarterets horisontalitet utgör en lugn bas till de övre delarna av Klaras kyrktorn. Takuppbyggnaderna (hisstorn) på Hotel Sheraton utgör intressanta accenter och är delvis en blinkning till förra sekelskiftets hörntorn.

Not/kommentar av särskild relevans sett utifrån förslagets påverkan på vyn

Analys av förslagets påverkan på vyn

Som i de andra beskrivna vyerna från söder mot kv. Snäckan så resulterar förslaget i att en representant för 1900-talets välfärdssamhälle försvinner från stadsbilden. Denna ersätts dock av en byggnad som till materialval och färgskala upprätthåller stadsfrontens utpräglade kvaliteter.

Förslagets takvåningar lämnar Hotel Sheratons takuppbyggnader fria och bevarar därmed deras arkitektoniska verkan i vyn. Istället trappar takvåningarna upp i öster och höjer sig över det framförliggande Centralpalatset. Detta sker på bekostnad av Centralpalatsets i dag tydligt framträdande 1930-talspåbyggnad vilken är ett tidigt exempel på funktionalismen i Sverige. Centralpalatset har dock ett större upplevelsevärde sett från andra vinklar och vyer i staden, exempelvis från Stadshusparken, Vasabron och Kanslikajen.

Mer märkbart är hur Klara kyrktorns murverk genom förslaget helt döljs från Riddarholmsbron. I dag syns den övre delen av kyrktornets södra fasad, med rosettfönster, urtavla, trappstensgavel och miniatyrtorn. Även delar av kyrktornets östra fasad uppfattas. Därutöver syns i dag de flesta av tornets spiror från bron. I förslaget återstår endast spiorna, som även de till nedre delarna döljs. I förslaget råder därför inte Klaras kyrktorn över bebyggelsen som det gör i dag. Tornets stora kulturvärde som historisk och geografisk markör påverkas i viss utsträckning negativt.

Förslagets påverkan på riksintresset

Den föreslagna rivningen och nybyggnationen i kv. Snäckan 8 resulterar i att en representant för senmodernismen och 1900-talet välfärdssamhälle försvinner från Norrmalms stadsfront, vilket är märkbart i samtliga fem vyer.

Den föreslagna utökningen av fastigheten innebär en minskning av Rödbodgatans gaturum, vilket framför allt syns i vyn från Kanslikajen. Delar av Klara kyrkas torn döljs sett från den punkt varifrån vyn är fotograferad. Tornet kommer dock fortsatt kunna upplevas stå mer fritt sett från andra punkter utmed Kanslikajen. Istället förstärks siktlinjen mot kyrkans södra portal, vilket delvis är en återgång till situationen före 1960- och 70-talens regleringar. Att kv. Snäckan 8 träder ut i Rödbodgatan och bildar ett nytt gatuliv innebär också att Rödbodtorget åter blir avläsbart genom att den nordliga fonden till torget delvis återskapas. Genom ändringen återtass förlorade historiska värden i stadsbilden.

Nybyggnaden faller på ett föredömligt sätt in i stadsfronten, främst som en följd av materialval och färgskala. Den södra fasaden har anpassats till Vasagatans och Tegelbackens takfotslinje och huvudvolymens två takvåningar har utformats med inspiration från Centralpalatset påbyggnad från 1930-talet. Hotel Sheratons takuppbyggnader lämnas fria och kvarterets samgestaltning bevaras i huvudsak. Takvåningarna utgör ett undantag, men mot bakgrund av pågående och genomförda höjningar av flera kvarter i öster ter de sig motiverade. Resultatet blir att kvarterets övergripande modernistiska gestalt bevaras och att det fortsatt kommer vara lätt att läsa i stadsbilden.

Påverkan på stadens mest betydelsefulla äldre offentliga byggnadsverk, såsom Stadshuset, Riksdagshuset, Rosenbad och accenter såsom Hötorgscity, är marginell eller obefintlig. Klara kyrka utgör dock ett undantag. I vyn från Riddarholmsbron döljs hela kyrktornets murverk av den föreslagna byggnadens indragna takvåningar, med en negativ inverkan på tornets reslighet som följd. Kyrkans stora kulturvärde som historisk och geografisk markör påverkas i viss utsträckning negativt.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor: 2016-08-29, Dnr: 2012-16899

Analys av förslagets påverkan på kvartersnivå

På nästa uppslag följer analys och konsekvensbedömning av förslaget utifrån två vyer på kvartersnivå mot kv. Snäckan 8. Först görs en analys av den befintliga situationen gällande **volym/fasader** och **sårbarhet**. Därefter, utifrån analysen, bedöms **konsekvenserna** av nybyggnadsförslaget. De platser varifrån vyerna är fotograferade redovisas till höger på denna sida.

1. Vy längs Herkulesgatan
2. Vy från Jakobsgatan

Kv. Snäckan 8 är markerad med vit streckad linje.

Vy längs Herkulesgatan

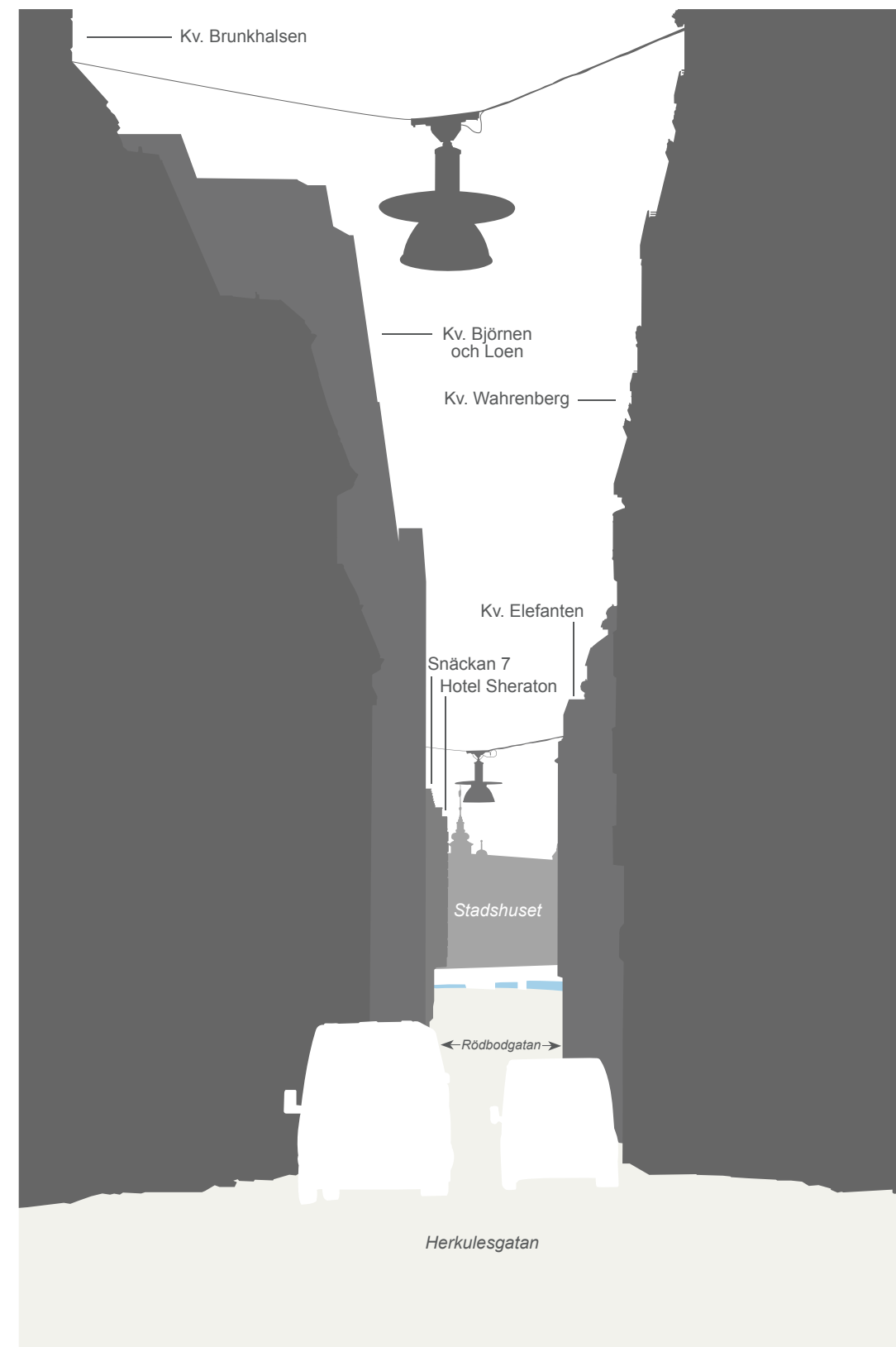
Volym/fasader

Gatan har en övergripande karaktär av klassisk stenstad, trots modernistiska inslag (de modernistiska kontorshusen i kv. Wahrenberg och Elefanten på gatans norra sida är dock indragna från det generella gatulivet och syns inte i vyn). Antalet våningar och byggnadshöjder varierar mellan byggnaderna men trots detta följer bebyggelsen i stort topografin, dvs. takfötterna trappar ner mot Rödbodgatan och kv. Snäckan. Om- och påbyggnaden i norra delen av kv. Björnen och Loen på gatans södra sida (t.v.) bryter dock påtaglig mot detta mönster genom de höga höjderna och de långa takfotslinjerna. Byggnaderna utmed Herkulesgatan har i huvudsak putsfasader men även tegel och plåt förekommer. Burspråk är ett återkommande fasadelement i de till bostäder ombyggda parkeringshusen i kvarteren Wahrenberg (ombyggt på 1990-talet) och Elefanten (ombyggt på 2000-talet). Den bortre delen av Hotel Sheratons norrfasad skjuter ut något från

gatuliv och har även den karaktären av burspråk. Detsamma gäller för en ny uppglasad fasad i kv. Björnen och Loen. I gatans fond syns stadshusets nordöstra hörntorn och delar av husets norrfasad med takfall.

Sårbarhet

Vyn är sårbar för ändringar som kraftigt förskjuter skalförhållandena i bebyggelsen och därmed perspektivet mot stadshuset i vyns fokus. En sådan ändring har dock nyligen redan genomförts i och med om- och påbyggnaden i norra delen av kv. Loen och Björnen. Vyn är även sårbar för ändringar som innebär att stadshuset döljs i vyn.

**Analys av förslagets påverkan på
kvarternivå**

Kv. Björnen och Loen döljer kv. Snäckan 8 i vyn med undantag av det föreslagna utskjutande hörnet vid Rödbodgatan. Hörnets fasad ligger dock innanför den yttersta delen av Hotel Sheratons fasadliv och kommer alltså inte dölja någon del av stadshuset. Hörnet är något högre än både Hotel Sheraton och stadshuset i fonden, en skillnad som kommer upplevas som ytterst marginell bredvid de nya stora volymerna i kv. Björnen och Loen.

Burspråket som motiv förekommer på flera ställen utmed gatan. Det utskjutande hörnet kommer därför inte upplevas som ett utmärkande inslag i gatubilden.

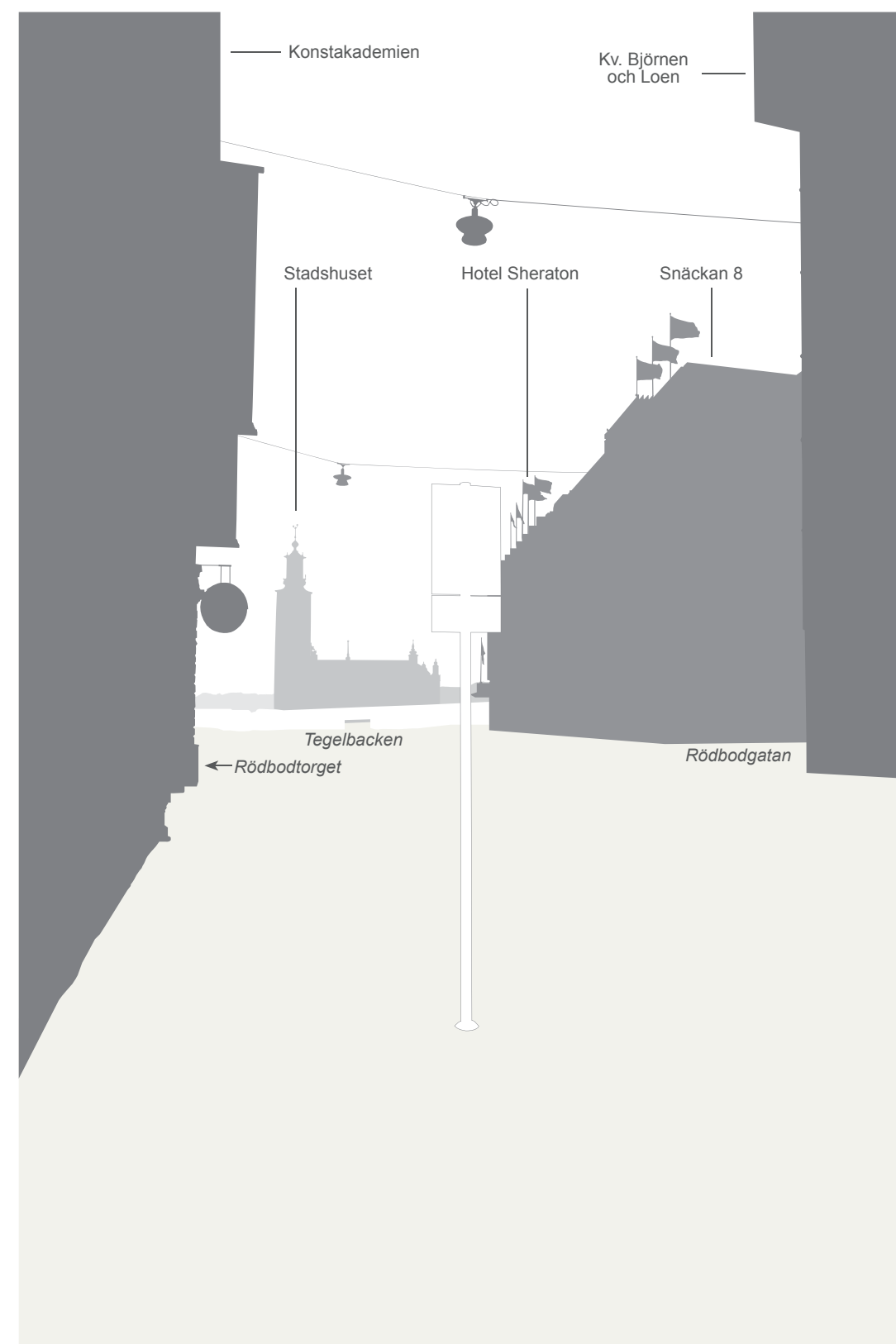
Vy från Jakobsgatan

Volym/fasader

Fastigheterna i kv. Snäckan upplevs som mycket samgestaltade så här på nära håll. Det gäller allt från kvarterets övergripande form till den gemensamma arkaden, att fasaderna möts i samma liv, fönstrens placering i fasadens ytterliv, användningen av fönstermotivet "hål i mur" och fasadernas tydliga materialitet. Samstämmigheten gör att kvarteret närmast har skulptural verkan i stadsbilden. Arkaden är även avläsbar i kv. Björnen och Loen, även om den där har glasats in. Kv. Snäckans stenhuskaraktär, som även finns i kv. Björnen och Loen, är en anpassning till bl. a. Konstakademiens hus till vänster i vyn. Påbyggnaden på kv. Björnen och Loen upplevs som ett apart inslag i stadsbilden. Centralpalatset syns inte i vyn vilket gör att Rödbodtorget och Tegelbacken uppfattas som en enda öppen plats i vyn. Rödbodgatans breda gaturum gör Rödbodtorget än mer svårläst som plats. Sikten mot stadshuset, på andra sidan Klara sjö, är i vyn fri.

Sårbarhet

Vyn är sårbar för ändringar som dels bryter upp kv. Snäckans sammanhållna gestalt, dels inverkar negativt på bebyggelsens stenhuskaraktär. Vyn är även sårbar för ändringar som inverkar på upplevelsen av stadshusets som en framskjuten solitär i stadsbilden.

**Analys av förslagets påverkan på
kvarternivå**

Förslaget resulterar i att fastigheterna i kvarteret inte är samgestaltade i lika hög utsträckning som i dag. Den gemensamma takfotslinjen bryts delvis och den slutna fasadytan i kv. Snäckan 8 blir mindre till förmån för större fönsterytor. Fönstren ligger heller inte längre helt i fasadens ytterliv. Den nya arkitekturen återger dock flera väsentliga kvaliteter. Det gäller fasadens materialitet och färgskala avseende de slutna ytorna, att arkaden som motiv bevaras och att terrassen på översta våningen upplevs fortsätta över hela våningsplanet till följd av de indragna fönstren (den ursprungliga takfotens läge markeras därmed). De föreslagna indragna takvåningarna syns inte i vyn och påverkar alltså inte denna.

Förslaget gör Rödbodgatan betydligt smalare och den öppna platsen framför fastigheten (Rödbodtorget) blir därför mer läsbar. Förlorade historiska kvaliteter i stadsbilden återtats därmed.